

Šiame numery

Nauja iniciatyva ir kūrybinis išradinumas.
 Penktosios lietuvių tautinių šokių šventės išpūdžiai.
 Kultūrinės apraiškos Kennebunkporte.
 Politika nepolitinėje PEN organizacijoje.
 Birutė ir Hermis parke.
 Josifo Brodskio eilėraščiai.
 Romualdo Spalio novelė.
 "Art Nouveau" paroda Chicagoje.

PENKTOSIOS TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS IŠPŪDŽIAI

VLADAS JAKUBENAS

Mūsų liaudies šokiai, jų šokėjų gausios grupės ir grandiozinio maitavimo tautinės šokių šventės yra palyginti naujas, originalus mūsų tautos kultūros istorijos lapas. Jis prasidėjo dar nepriklausomybės laikais, pionierių, tautsaikos rinkėjų pastangomis, kurie surado paslėptus, jau dalinai primirštus mūsų liaudies meno turtais, tarp jų tikrus originalumo perlus, kaip "sutartines" liaudies dainose, "skudučius" liaudies muzikoje ir taip pat daugelį užsilikusių šokių, šiaip jau kone užmirštų, kuriuos kartais tik vienas kitas senukas teatsiminė.

Situos elementus derinant, vystant, jungiant į platesnes formas, atsirado ta medžiaga, kurią dabar turime. Ši liaudies meno sritis išaugo labiausiai po karo, tiek išsivijoje, tiek Lietuvoje. Ten, kaip atrodo, tam reikalui yra lėšų, energijos ir gabių, tam dalykui išsivysčiusių žmonių. Ir ten ir čia to darbo vaisiai yra ir bus bendras mūsų lietuvių kultūros lobynas.

Liaudies, arba tautinių šokių šventės įvertinimai šiaip nepriklausytų muzikos kritikos sričiai. Bet didžiulės šventės su tūkstančiais dalyvių turi ir muzikinių problemų, surišusių su jų akompanimentu, harmonizacija, instrumentavimu.

Pergvenome jau penktą tautinių šokių šventę. Toje srityje išsivysčiusio lygio nematyti: iš visur, net iš Pietų pusrutulio — Venecuokos, suvažiavo gausūs būriai jaunimo. Ryšium su Jungtinių Amerikos Valstybių dviejų šimtų metų jubiliejum šio šokių šventė buvo suorganizuota vieneriais metais anksčiau; ne taip, kaip buvo su Dainų švente, kurią, netekę Chicagoje poros energingų iniciatorių, turėjome nukelti

jai tegu nepagailli savo dalies, tegu minėtus leidinius, kai tik jie vienas po kito pasirodys, išsija, tuo užtikrinami naujų serijos knygų paruošimą ir išleidimą.

k. br.

Penktoji lietuvių tautinių šokių šventė Chicagoje amfiteatre š. m. rugsėjo mėn. 5 d.

Nuotrauka Edvardo Mankaus

Kertinė paraštė

Nauja iniciatyva ir kūrybingas išradinumas

Iniciatyvai ir kūrybingumui kultūriname gyvenime nei ribų, nei pabaigos laiko prasme nėra ir negali būti. Bet kokio stagnacija šia reikštų galą ir mirtį. Todėl juo labiau reikia džiaugtis, kada faktai liudija, jog sustingimo išsivijos kultūriname gyvenime toli gražu dar nėra. Širdis ypač džiaugsmu šoktelėja, kai ateina ir realybėje įsikūnija visai nauja kultūrinio gyvenimo apraiška, nauja savo turiniu ir forma.

Šiuo metu tokia išsivijos gyvastingumą liudijanti pastanga yra kun. Algimanto Kezio, S.J., iniciatyva pradėti leisti serija knygų, kurios savo visuma sudaro atskiriomis temomis parinkta, puošniai išleista, iliustruota ir aukšto lygio spaudos technika realizuota lietuviškosios išsivijos etninė enciklopedija. Tai ne kuklios išvaizdos brošiūrėlės, o mūsų pačių kultūrinio gyvenimo aukštą lygį ir skonį reprezentuojančios knygos. Jų prasingumas dar labiau padidėja, kai ne vienas tomas parengiamas dviem laidom: viena — lietuvių kalba, antra — anglų kalba. Toms visoms knygoms patekus į laisvojo krašto universitetų ir viešųjų bibliotekas, geresnės lietuvių vizitinės kortelės vargu ar galima įsivaizduoti.

Tokios rūšies darbas Chicagoje prieš kurį laiką buvo pradėtas Lietuvių foto archyvo vardu. Šiuo metu užmoji vykdyti persiorganizuota į atskirą leidyklą, pasivadinsią "Amerikos lietuvių biblioteka" (Lithuanian Library Press, Inc.). Visas leidyklos organizacinis darbas ne kiek nesutrukdė leidinių paruošos darbų. Ir štai aukštai aptarta Amerikos lietuvių etninė enciklopedija šiuo metu jau gali pasiūlyti žmogui tik ką išleista (dar Lietuvių foto archyvo vardu) knyga apie Šv. Kazimiero lietuvių kapines Chicagoje, pavadinimą "Palikę tėviškės namus", angliškai laida — "A Lithuanian Cemetery". Spaudai paruoštos ir

netrukus viena po kitos turėtų pasirodyti dar šios tos pačios serijos knygos: "Lithuanians in Multi-Ethnic Chicago (David Fainhauz), Pennsylvanijos angliakasių Lietuva (Vladas Būtenas), Lithuanian Writers in USA (Alina Skrupskelienė) Amerikos lietuvių muzika, teatras, šokis (Juozas Zilevičius), Lietuvių šeimos tradicijos (Stasys Yla) ir kt.

Pradėtu darbu pasidžiaugti, jei aptarti ir pasikalbėti su autoriais šį sekmadienį (rugsėjo mėn. 12 d.) 2 val., popiet Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, rengiamas pirmosios knygos "Palikę tėviškės namus" — "A Lithuanian Cemetery" sutiktuvės, kurių žodinėje programoje dalyvaus rašytoja, aktorė, savo plunksna reikšmingai prie knygos teksto prisidėjusi Birutė Pūkelevičiūtė ir vienas iš pagrindinių šios knygos serijos redaktorių dr. Jonas Puzinas.

Švento Kazimiero lietuvių kapinės Chicagoje jau turi prasingą savo istoriją nuo varginančių jų įkūrimo iki šių dienų taipgi istorinės lietuvių kovos už kapinių lietuviškąjį veidą. Ir jeigu italai didžiūojasi, tardami, jog nėra gražesnių ir meniškėsių kapinių visame pasaulyje kaip Genujos, tai mes taipgi ne kiek nesuklystume, sakydami, jog bent Chicagoje, mūsų kazimierines jokios kitos nepalengia. Mūsų šokėjų lietuviams jau yra tapusios ne vien tik artimųjų amžino poilsio vieta, bet ir lietuviškojo būdo, lietuviškojo santykio su mirusiais ir lietuviškojo grožio, įsikūnijusio antkapinių paminkluose, akivaizdi studija ir meno galerija. Visa tai, atskleidus leidinį, dabar kiekvienam bus lengvai prieinama istorine, grožine ir meditative prasme.

Tad sveikiname šios specialios leidyklos "Amerikos lietuvių bibliotekos" — Lithuanian Library Press, Inc. užsibrėžtą darbą ir linkime jam sėkmės O skaityto-

dvejais metais pirmyn į Torontą, Kanadoje.

Atmintyje tebestovi anksčiau buvusios šokių šventės. Nebėra gyvųjų tarpe energingo iniciatoriaus ir vadovo Jono Zdaniaus. Ausyse tebeskamba jo skoningai ir įvairiai harmonizuotos ir spalvingai orkestruotos šokių pynės, jo iniciatyva pavaroto simfoninio sąstato pagrotos. Ši kombinacija per dvi šventes žavėjo muzikų ausis, bet atsirado nepasitenkinimo šokių vadovuose ir šokėjuose dėl per švelnaus garso ir nepakankamo ritmingumo. Šokėjų masė turi teisę turėti savo pageidavimus; užtat ketvirtojo šokių šventėje bandyta kitaip: pusę programos atliko A. Vasaičio diriguojamas pučiamųjų orkestras, kitą pusę — Montrealyje, Kanadoje, susidarius nuostabaus lygio ir spalvingumo, Zigmo Lapino vedamas, liaudies instrumentų orkestras "Gintaras". Ši kombinacija gal geriausiai bus atitikus tautinių šokių šventės stilių: egzotiški

kostiumai ir šokiai buvo lydimi bent dalimi taip pat egzotinės muzikos. Deja, šimet montrealiečiai negalėjo atvykti; pasamdytam pučiamųjų orkestrui pavairinti buvo įvesta naujybė: lituanistikos mokyklų mokinių-vaikų choras, lydintis lietuvių liaudies instrumentuose išsamblio, kurį daugiausia dirigavo Alfonsas Mikulskis. Iš programos nebuvo aišku, ar tai buvo prie Čiurlionio ansamblio Clevelande O. Mikulskienės pastangomis susidaręs vienetas, ar junginys ir kitų programoje parodytųjų muzikinių grupių: kaip žinomo Balio Pašto vieneto Chicagoje ir St. Butkaus Detroito šaulių kuopos kanklininkų su vadove Danute Petroniene. Greičiausiai buvo antras atvejis. Orkestras buvo gerai susigrąžęs ritmiškai, bet bendram sąstatai jautėsi pripuolamumas, dinaminės pusiausvyros neišlyginimas tarp gausių, sklandžiai skambinusių kanklių ir silpnesnių pučiamųjų — birbinių ir ragelių. Taip pat ritminis (perkusiųjų) elementas galėtų būti stipresnis (skambių lentų pavidale). Tačiau kiek jautėsi šokiuose. Zinoma, visa tai yra pageidavimai, vargu ar įvykdomi; patobulinto tipo liaudiški moliniai pučiamieji turi būti pačių grojėjų pasigaminti pagal turimus pavaldžius; tie pavyzdžiai, ar net nauji instrumentai turi per eiti per geležinę uždangą. Tiksliai intonacija juose ypač sunkiai pasiekiamas, ir jais visai ne lengva yra švariai ir vikriai groti. Pripažindami montrealiečių orkestrui neabejotiną pirmenybę skambesio ir pilnumo atžvilgiu (bent IV šventėje dalyvavusiam sąstatai), vis dėl to pasidžiaukime, kad buvo galima šimet sudaryti ir tokį liaudies instrumentų orkestrą, sugebantį paremti didelę jaunimo šokėjų masę. Graži buvo idėja "veteranų šokėjų" pasirodymas

(Senis kirtu rugelius, senė rišo pėdelius). Operos choro, Dainavos Tėviškės parapijos ir Vyčių chorų junginys skambėjo, suprantama, gerai, bet ar tikslu buvo gerą ir gausų chorą panaudoti tik pagalbiniam uždaviniui: šokiuose, išsirutuliojusiuose iš liaudies dainų? Norėtusi nors vienos liaudies dainos solo chorui; praeitoje šventėje, berods, gražiai nuskambėjo viena iš rafinuotai harmonizuotų K. V. Banaičio dainų.

Šokių melodijos neišvengiamai gera dalimi atėjo iš "anapus"; jos buvo ir tepasilieka anonimiškos. Tačiau reikėjo naujų orkestracijų esamam sklandžiam, daugiau kaip 30 pučėjų orkestrui. Šioje srityje didelio meniškumo neparodys, bet galima išvengti begalinių kartojimų, pakeičiant nežymiai harmoniją ir duodant skirtingą orkestraciją, tiesa, padvigubinant orkestratoriaus darbą. Kiek teko patirti, orkestravimo darbe dalyvavo pats direktorius Algis Modestas, dirigentas Aloyzas Jurgutis ir 4 numeriais pašalinis asmuo — kompozitorius Vl. Jakubėnas. Iš praeitos šventės galėjo užsilikti A. Vasaičio, D. Lapinsko ir Vl. Jakubėno partitūrų. Liaudies instrumentų orkestro grojamos melodijos buvo, greičiausiai, paties A. Mikulskio aranžuotos, ar visos? Ar nebūtų vertę ję programos gale išvardinti orkestratorius, harmonizatorius ir jų atliktus darbus?

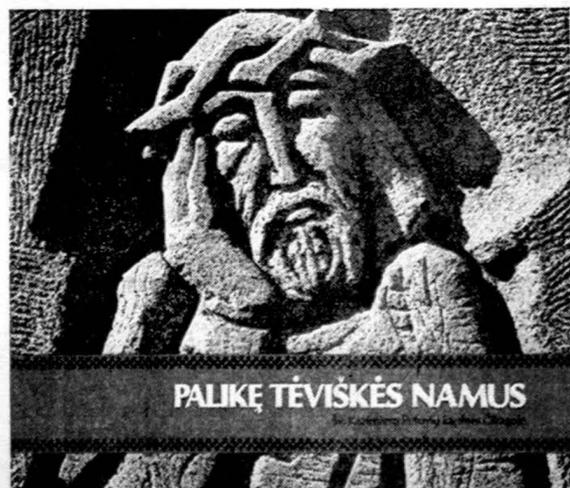
Per šokėjų įvygiavimą, per pertrauką ir išgygiuojant, buvo grojami skambūs maršai, kuriuose girdėjosi lietuviški motyvai: atrodė, kad tai buvo a. a. Br. Jonušo kūryba; ar tai irgi neturėtų būti paminėta programoje?

Gal būt, tai yra įsivaizdavimas, bet blykstelėdavo mintis, kad ketvirtojoje šventėje kažkaip lyg buvo daugiau polėkio

bei gaivalingumo, šokėjų bangom riedant, negu šioje. Tačiau neabejojant, šokių šventė pavyko, ir šios rūšies masiniai sambūriai dar turi mūmuse ateiti. Oficiali dalis praėjo sklandžiai. Svarbiosios viešosios — prezidentienės Betty Ford priėmimas ir išlydėjimas buvo iškilmingas; kiti įvairūs svečiai buvo tinkamai pristatomi ir traktuojami Valdo Adamkaus. Prasmingi žodžiai buvo ir šventės komiteto pirmininko Broniaus Juodelio ir JAV LB Valdybos pirmininko Juozo Gailos. Tiek akiai, tiek ausiai buvo patrauklios abi pranešėjos Julija Cijūnėlienė ir Jolita Kriaučiūnaitė. Publikos susėdimas ir išsivaikščiojimas vyko su minimalia spūstimi, parodant tuo mūsų tautos disciplinotumą.

Tik šį kartą šventėje lyg ir trūko baigminės "ekstazės", šokėjus ir žiūrovus pakiliai sujudinančios bendrojo entuziazmu. Anksčiau šią funkciją puikiai atlikdavo dinamiškasis, aploidsmentų srove užliejamas malūno šokis. Šiemet jo labai trūko, nors buvo repetuotas, bet šventėje neparodytas. Baigminį visų ūpą galėjo tada pakelti kieno nors "išprovokuota" ir tuoj pat publikos ir šokėjų spontaniškai sudainuota, visų žinoma "Lietuva brangi, mano tėvyne". Gerai dar, kad, išgygiavimo maršams skambant, sava iniciatyva grupės iš paradinio žingsnio spontaniškai perėjo į šokio žingsnį, tuo pagyvindamos šios šventės finalinį efektą, apie kurį ateityje panašų iškilnių rengėjams reiktų rimtai pagalvoti.

Nežiūrint viso to, Penktoji tautinių šokių šventė liudijo Lietuvių Bendruomenės tiesiog pasaulinį organizuotumą. Programos direktorė Galina Gobienė, grupių vadovės ir vadovai, o taipgi visos šokėjos ir šokėjai atliko didelio pasišventimo ir aukos reikalaujantį darbą.

PALIKĘ TĒVIŠKĒS NAMUS

Amerikos Lietuvių bibliotekos — Lithuanian Library Press, Inc. pirmojo leidinio apšankas: skulpt. Ramojaus Mozolauko sukurtas antkapinio paminklo detalė.

Kultūrinės apraiškos Kennebunkporte

Ateitininkų sendraugių šios vasaros stovykla

Vienos savaitės bėgyje išklautyti puikios operos solistės koncerto-rečitalio, išgirsti išsilaikę puikių paskaitų, išgyventi turiningą literatūros vakarą, turėti progos susipažinti su trijų lietuvių dailininkų darbų paroda, dar priedo pasidėginti saulutėje bei pasimaudyti jūroje — galima drąsiai teigti, jog tai reta savaitė savo turiniu.

Sv. Antano vasarnamio patalpose buvo išstatyti parodai trijų lietuvių dailininkų paveikslai. Valgykloje buvo išstatyti jaunos dailininkės Vidos Kristolaitės, „kavinėje“ — dailininko K. Žoromskio kūriniai, o televizijos kambaryje buvo išrikiuoti dail. Petrikonio darbai. Kiekvienas dailininkas skiria tiek savo tematiką, tiek išraiškos formą. Malonu buvo pastebėti, jog, stovyklautojams besiskirstant savaitės gale, nie vienas nešėsi ir atsargiai dėjo „vežimán“ naujai išgytą pavelsklą.

Sekmadienio vakare buvo maloni proga išgirsti mūsų žinomąją dainininkę iš Montrealo, solistę Gina Čapkauskienę. Jai akompanavo jaunas pianistas iš Bostono Saulius Cibas. Pirmoje dalyje solistė padainavo keturias liaudies dainas ir penkias lietuvių kompozitorių dainas. Tiek liaudies, tiek lietuvių kompozitorių dainos buvo atliktos giliu įsijautimu. Jose atsispindėjo ir liudėsys ir džiaugsmas, ir širdgėla, ir jaunatviškas entuziazmas. Ypač gražiai nuskambėjo Prapuolių, motule, Apynėli, Mergaitė ir Su tavimi. Paskutinioji daina, kurios žodžių autorium yra Leonardas Andriekus, buvo palydeta ypač gausiais plojimais.

Po pertraukos solistė Gina Čapkauskienė padainavo — Wiedu Stadt meiner Traume (R. Siczynski), The Glow — Worm (P. Lincke), Estrellita (M. M. Ponce) ir Lo! Here the gentle lark — Vyturėlio daina — (H. R. Bishop). Šiose dainose išryškėjo solistės kolaratūrinis išsprendimo grožis. Dar labiau jis išryškėjo Leo Delibes Loppinėj, iš operos Lakme ir C. Gounod — Ah, je veux vivre (Ach, aš noriu gyventi), arja iš operos Romeo ir Julijeta. Audringiems plojimams nesibaigiant, būs solistė padainavo dar du dalykėlius: Leo Delibes — Lėlė ir Viktoro Kuprevičiaus — Laktūngalos giesmė. Po paskutinės dainos plojimais liko delnių įkaitimo. Solistė Čapkauskienė verta nuostabių plojimų ir ivertinimo. Josios kolaratūrinis sopranas — didelė Dievo dovana mums. Jis sodrus, švarus, tarsi šaunio vanduo, plaukia natūraliai ir lengvai tiek žemesniuose, tiek aukštesniuose registruose. Gražiai apvaldyta dainavimo technika ir laisva laikysena scenoje, tuo solistė klatusytojams daro labai malonų išpuolį.

Savaitės metu vyko eilė paskaitų. Labai gyvai ir įdomiai dr. A. Kučas pristatė šių laikų Lietuvos šventąjį — arkivyskupa Jurgį Matulaitį. Dr. V. Vyngantas kalbėjo tema — Tiklincijų persekiojimas pavergtėje Lietuvoje ir mes. Jis kvietė mus visus tapti šaukliais, skelbiant pasauliui lietuvių tiklincijų ir Katalikų Bažnyčios persekiojimą. Prof. kun. St. Yla nušvietė ateitininkijos istorijos raidą savo paskaitoje — Ateitininkai penkių dimensijų šviesoje. Seselė Margarita kalbėjo apie pašaukimų reikšmę, o dr. C. Masaitis pasidalino savo išpuolius iš kelionės po Lietuvą, paillustruodamas visa tai gražiomis skaidrėmis.

Stovyklós kapelionas kun. Petras Patlaba gražiai suorganizavo ir pravedė susikaupimo bei malū vakarą už kenčiančius mūsų brolius ir persekiojamą Bažnyčią Lietuvosje.

Šeštadienio vakare vyko sendraugių suvoktas literatūros vakaras, kurį pravedė rašytojas Paulius Jurkus. Sceną puošė Lietuvos Vytis ir gelėse paskendęs Rūpintojėlis. Pradėdamas literatūros vakarą, Paulius Jurkus paprašė visus atsistojimu pagerbti gyvus ir mirusius mūsų menio bei literatūros darbuotojus. Jis pakvietė solistę G. Čapkauskienę ir sendraugių atstovą J. Vaitkų prie Rūpintojėlio uždegti žvakutę. Programoje dalyvavo rašytojai — Leonardas Andriekus, Aušra Jurašienė, Pranas Naujokaitis, Algirdas Landsbergis, Aleksandras Radzius, Paulius Jurkus ir režisierius Jonas Jurašas.

Pirmuoju savo poeziją skaitė Leonardas Andriekus. Jo poezija

taip atspindys autoriaus taurios širdies gelmių — rami, pasitinkinti Dievu, kartais ilgesinga, kartais nusiskundžianti:

Jeį šauksi, nieko neprisišauksi, Jeį melsi, nieko nešmelsi — Naktis surijo saulės auksą, Gelmių akvamariną melsvą...

Aušra Jurašienė paskaitė ištrauką iš savo seniausios rašytos novelės. Graži, vaizdi kalba patraukė visų klausytojų dėmesį. Čia norėtusi paminėti, jog Aušra ir Jonas Jurašai literatūros vakare Amerikoje dalyvavo pirmą kartą. Pranas Naujokaitis savo eilėrašciais mus perkėlė į praetis laikus, kada laisvos Lietuvos laukuose siūbavo mėlynakiai linai, o žydriejo padangėje skardeno vyturėlio malda...

Aktorius — režisierius Jonas Jurašas trumpai nuskaitė teatro padėtį pavergtoje Lietuvoje ir paskaitė ištrauką iš J. Glinskio veikaló „Grasos namai“. Tai kun. Strazdo — Strazdelio kovos su galingaisiais pavergėjais pavaiz-

Politika nepolitineje PEN organizacijoje

PEN yra tarptautinė organizacija, jungianti plunksnos žmones. Ji nuolat pabrėžtinai deklaruoja savo apolitiškumą, bet jos kongresai dažniausiai būna pilni politikos, ir visos pastangos kalbėti grynai literatūrinėmis temomis sutinkamos arba abejingai, arba su priekaištais.

Londone paskutinioji rugpiūčio mėn. savaitė įvyko to PEN 41 kongresas, ir jį buvo suvažiaavę apie 500 delegatų iš 55 centrų. Tačiau tą kongresą pradendant, egiptiečiai reikalavo, kad iš PEN būtų pašalintas Izraelis, prancūzų delegatai pabandė jėga išmesti rusų atstūtuosius stebėtojus, olandai labai norėjo, kad Pietų Afrikos delegatai pasiašikintų dėl savo santykių su aparaidu, Rytų Vokietijos atstovai protestavo dėl to, kad antikomunistinė dvasia vyravanti kongrese ir niekas nenorėjo, kad j PEN būtų priimti čiliečiai.

Ižanginė kalba pasakė Arthur Koestler. Jis kalbėjo apie grožį, tiesą, bet Rytų Vokietijos delegatų vadovas tuojau prisegė tai jo kalbai antikomunistinę etiketę, nors vakariečiai tvirtina, kad toje kalboje nieko antikomunistiško nebuvo, jau visas dvidešimtmetis, kaip Koestleris komunizmo temomis neberašo.

Britanijoje gyvenęs rusų rašytojas Victor Fainberg pasakė kalbą, reikalaujančią rūpintis, kad būtų paleistas sovietiniame kalėjime laikomas Vladimir Bukovskis. Tuo reikalauja kalbėjo ir kiti, net ir britų PEN centro prezidentas Stephen Spender, ir tos kalbos buvo tokios jaudinančios, kad Vakarų Vokietijos delegatas pasiūlė net suorganizuoti demonstraciją prie Sov. Sąjungos ambasados. Sov. Sąjungos stebėtojų delegacijos vadovas Fedorenko (tas pat, kuris po 1968 m. įvykių Čekoslovakijoje gynė Sov. Sąjungos teisę užimti tą kraštą)

Literatūros vakaro ir koncerto rugpiūčio 21 d. Kennebunkporte dalyviai. Stovi iš kairės į dešinę: Pranas Naujokaitis, Leonardas Andriekus, O.F.M., Paulius Jurkus, Gina Čapkauskienė, Jonas Jurašas, Algirdas Landsbergis ir Aleksandras Radzius. Sėdi Aušra Marija Jurašienė su sūneliu Joriu.

dvimatis. Šis veikalas buvo statomas Lietuvos teatruose.

Aleksandras Radzius savo poezija mus perkėlė į erdves. Ir Teleskopas ir Mėnulio metamorfozės ir Žemė iš tolo — žaismingai nuviliojo mūsų fantazijas saulės ir žvaigždžių keliais...

Algirdas Landsbergis paskaitė ištrauką iš veikaló „Nugalėtojas sugrįžta“, kur vaizdžiai ir gyvai nupasakojamas Antrojo pasaulinio karo dalyvio Vokietijon sugrįžimas.

Literatūros vakaro pabaigai, Paulius Jurkus paskaitė iš šmaikščios ir humoristinės poemos — „Kikišis Piškis svečiuose pas Karalių Gediminą“.

Šiuo vakaru ir buvo užbaigta turininga ir kultūrinėmis apraiškėmis turtinga ateitininkų sendraugių stovyklos savaitė Kennebunkporte. Kasmetinė sendraugių vasaros stovykla Kennebunkporte tampa malonaus poilsio ir dvasinio atsinaujinimo tradicija.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

z.

MŪSŲ KALBA

Dėl apostrofo vartojimo

Apostrofas (viršutinė eilutės daly dedamas kablelio pavidalo ženklas) mūsų rašyboj vartojamas dviem atvejais: juo atskiriama prie svetimmojo tikrinio vardo pridėta lietuviška galūnė (pvz. *Molière'as, Saussure'as*) ir juo pažymimas minkštasis priebalsis (pvz. rusų *ispolnit' ar žėnit'sia*). Antrasis atvejis jokių abejonių nekelia, pirmuoju atveju mūsų raštuose pasitaiko nemaža nenuoseklumų ar tiesiog palaidumo. Štai „Sėjos“ 1976 m. 1 numery rašoma: *Voytak'as, Koestrin'as, Serafin'as* (su apostrofu) ir *Gierekas, Husakas, Homeckeris, Žukovkas Solženicynas* (be apostrofo). Arba rašoma dvejopai: *Korbonskis, Kovalskis* (be apostrofo pirmiau) ir *Korbonski's, Kovalski's* (su apostrofu vėliau). Kokios čia rašymo tvarkos iš tikrųjų reikėtų laikytis?

Ją mėgino pasiūlyti „Lietuvių kalbos vadovas“ (Bielefeld, 1950). Vadovuvi atrodė kad nereikėtų „persūdyti“, tai tėikė be apostrofo rašyti tikrinius pavadinimus, kurie baigiasi tarlamu priebalsiu, pvz.: *Hamburgas, Homeras, Endželynas, Bielinis, Mussolinis, Raczynskis* ir t. t. Tik tais atvejais, kai svetimasis vardas baigiasi ne tarlamu, bet rašoma balseiu arba priebalsiu, prieš pridėdamąją galūnę rašomas apostrofas, pvz.: *Saussure'as Molière'as, Chateaubriand'as*. Tokius vardus, kaip *Chamberlainas* ar *Liverpoolis*, Vadovas įsakmiai siūlė rašyti be apostrofo.

Tačiau Vadovas, matyt, neįtikino, tad dažnas laikomės savo tvarkos. Bet vargu, ar tokia įvairuojanti tvarka taip pat gera, nes, pasak patarėlių, „kas galva — tai protas“. Dairantis pavyzdžių, kaip yra rašę kiti žvilgnis krypta į Kazimierą Būgą. Visų pirma Būga skelbė, kad „lietuvių kalboje nėra nelinksmuojamų vardu“ (Rinkiniai raštai, Vilnius, 1959, I, 139). Tad reikia rašyti: *Ivanovas, Peterburgas, Kievas, Būga mies-tas*. Tokius vardus Būga rašė be apostrofo. Bet apostrofa dėjo rašydamas: *Thomson'as, Lewy'as, Trautmann'as, Nesselmann'as, Schleicher'is* ir kt. Bet rašydamas pradžioj pvz. *Weber'ui*, (su apostrofu). Būga toliau rašo ir lietuviškai *Vėberui* (be apostrofo II, 176, rašydamas *Thomson'as* toliau rašo ir *Thomsonas* (be apostrofo) I, 192. Tokia rašymo tvarka yra iš tikrųjų nebloga, ir ją galėtume verstis be apostrofo, kuris darosi nereikalingas. Kaip apostrofas taip pat nereikalingas ir plačiai žinomuose varduose: prezidentas *Fordas*, *New Yorko* miestą, *Michigan* valstija ar valstybė ir t. t.

Stasys Barzdukas

Nesusinkime savosios kalbos

Rugpiūčio 14 DRAUGO II-sios dalies „Mūsų kalbos“ skiltyje rašoma, kad „Mums Lietuva nėra kraštas, ir niekada nebuvo kraštas, o tik šalis“ (Pabraukimai tekste V.V.). Teigiginys klaidingas. Tėvynės, tėviškės, šalies prasme kraštą žino mūsų tautosaka (plg. „Savo krašte ir tvoros žyd“), kán. Daukša (plg. „Ir tebijai jo visi kraštai žemės“), mūsų rašto kalbos tėvas Jablonskis (plg. „Savo kraštą nubūti sunku“). Kraš-

tas yra žodis daugiaprasmis. Iš jo turime ir kraštotyrą. Saurinti jo prasmę tik todėl, kad Lietuvos okupantas juo piktnaudžiauja, — visai nerimta. Okupantas piktnaudžiauja ir laisvės, ir demokratijos, ir taikos žodžiais. Bet negi todėl mes norėume tų žodžių prasmės atsiskątyti!

Tame pačiame rašinyje klaidingai peršama ir žodžio skaldyti prasmę siaurinti. Lietuviai ne tik malkas ir akmenis, ne tik bendruomenės organizaciją, bet kartais ir antausius skaldo. Skai-

dymo ar skaidymosi procesas yra labiau natūralus. Cheminis junginys skaidomas į elementus. Skaičius skaidomas į vieninius daliklius. Išeivija skaidosi į religines, profesines, kultūrinės organizacijas Ogi skaldymo ar skaldytimosi procesas reiškia labiau pašalinio veiksnio dirbtinū būdu sudarytą procesą. Pėz. atomą ne skaido, bet skaldo. Ir bendruomenės organizacijoje vyksta ne šoks natūralus skaidymasis, o pašalinio veiksnio vykdomas bandymas bendruomenės organizaciją dirbtinū būdu suskaldyti. Būna ir pastangos. Bet jos nesudaro pagrindo mūsų kalbai susinti.

Vytautas Vaitiekūnas

tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusertija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmas tikontus pagal susitarimą tel. nustailepta, skambinti 374-8004

DR. VL. BLAZYS
PLAUČŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezd. tel. WA1Brook 5-3048

tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 388-223
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet.
Antrad., penktad. 1-5, treč. ir šeštad. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GE 6-2400
Val: pagal susitarimą: pirmad. b. ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt. 10-4; šešt. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477, Rez. 246-2838
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emociinės ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezd. tel. — GI 8-6373
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6152 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei nustailepta, skambinti: MJ 2-0901.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Res. GA 8-7777
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJA — CHIRURGIJA
1003 No. Western Avenue
5214 No. Western Avenue
Tel. atskamos 12 valandų
498-4441 — 561-4605

Įstaigos ir buto tel. 652-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, C-7
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir šešt.

tel. ofiso ir buto: OLYMPIE 2-4151
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškryus trečiadienius Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 39th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Šeštad. pagal susitarimą o trečiadieniais uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryt. iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2919

Ofiso HE 4-1818; Rezid. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave. kampas)
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. b. penktad. 8 iki 7 v. p. p. Tik susitarus

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITĖ
7051 So. Washenaw, tel. 778-8786
Pritaikomi aktiniai pagal gydytojų receptus
Didelis akinių rėmy pasirinkimas
Val: pirm., antr., penkt. 10-5:30
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofs.:
111 NO. WABAS AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
3618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir „Contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2380, rez. 445-5544

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410.
Residencijos telef. GR 6-0617
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 8-8196
DR. V. TUMONAS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 8-5 — 12 anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-3166; namų 638-1856
DR. PETRAS ŽLIODA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. 2 savaitdieniais pagal susitarimą

Tel. — 337-1285
DR. ŽIBUTA ZAPAROKAS
AKTŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
700 No. Michigan Avenue
Kambarys 409
Valandos pagal susitarimą

Perskaite „Draugą“, duokite jį kitiems.

Birutė ir Hermis parke

Reportažas ryšium su autorės dramos konkurso laimėjimu

Sakoma, kad be vakaro nereikia girti dienos. Betgi ir peikti — dienos be vakaro neverta. Štai, kaip man susiklostė praeitas šeštadienis:

Rytą skusdamasis išpiroviau. Susierzinęs pamiršau kiaušinių ir jį iššiviriau kieta, kaip velykaitę. To negana — perspraginau duonos riekę, nuo kurios peiliu gramdydamas anglis, apverčiau sklidiną kavos puodelį... O kai pradėjau rengtis, trys naujų (!) marškinių sagutės, lyg susitarusios, pabiro ant grindų. Turėjau užsidedėti juostuotą palaidinę.

Man net dingtelėjo mintis — bene reikėtų vesti... Bet paskui nutariau, kad tik diena nelemta, o tokių ir vedusiems vyrams pasitaiko.

NETIKĖTAS SUSITIKIMAS

Pasiėmęs foto aparatą, išėjau į parką prasiblaivyti ir nervų nuraminti. Gal, pagalvojau, vieną — kitą nuotrauką pykštelesiu? Nufotografavau kelis idiliškus senukus, „pasagas“ besvaidančius, virš medžių plevenančių aitvarą ir labai dailią tenisistę, pasilenkusią prie cementinio fontanelio atsigeriti.

Nuotaika pragiedrėjo.

Lėtai einu, švilpauju; sustojau ant akmeninio tiltelio ir bandau nutaikyti kameros akį į du meškeriojančius berniukus. Staiga: — Labas, Hermi. Ar ketini rašyti reportažą apie eisenas į Marquette Parką?

Nustebęs atsisuku. Šalia manęs stovi Birutė Pūkelevičiūtė, per ranką persisėvėrusi drabužių krūva.

— Seniai matyta! — linksmi sušuku. — Atrodo, kad grįžti iš valyklos.

— Esi akylus, — juokiasi Birutė. — Ir įžvalgus. Paprastas pilietis arba menkesnis žurnalistas nebūtų galėjęs numatyti, iš kur aš grįžtu. Bet Hermiui gana tik akį užmesti — jis viską perpranta!

— Na, na, — bandau kuklauti, rodydamas į drabužius. — Nebuvo sunku išpėti. Bet kodėl sveikutė žingsniuojai per parką?

— Al Tai išpėti sveikučiui bus nelengva. Tad, klausykis: kampu, per parką, man arčiau. Ar dabar viskas aišku?

Zodis po žodžio, pradėdam šnekučiuotis, eidami taku tolyn. Aš, žinoma, tuojau pasižiūliau nešti celofano maišus su drabužiais. Ir Birutė man juos maloningai perleidiu! Moterų lygybė vis dar velka paskui save „nelygybes“ laiku liekanas, lyg balionai virvelės... Ginkdie, nesiguođiu — priešingai, moteriškėms visados patarnauju su džiazgsmu.

Kai apskumam ežerėlį, man ateina puiki mintis!

SERMUKŠNIO PAVESY

— Interview? — nustemba Birutė. — Parke?... Nerimtas reikalas, Hermi, nerimtas!

— Gerbiamoji, — sakau, sodindamas ją ant suoliuko po raudonuojančiu šermukšniu, — geresnės progos nesusapnuočiau. Diena skaisti, dangus mėlynas; aš, lyg nujausdamas, pasiėmiau foto aparatą. Padarysiu net nuotrauką!

Birutė pažvelgia į mane šonu ir nusišypsuoja:

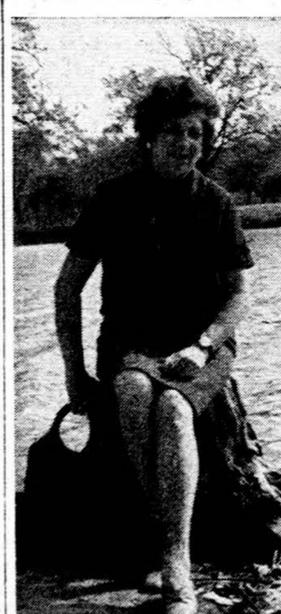
— Nesiginsiu — fotografuoti man patinka... Bet sakyk, kokiom temom mudu kalbėsime: meninėm, visuomeninėm, asmeninėm?

Nudžiugęs prisėdu šalia: — Neseniai laimėjai Los Angeles dramos sambūrio skelbtą konkursą. Vadinas, parašei scenos veikalą. O aš buvau tikras, kad prie to žanro niekad nebeįrašysiu, kad „Aukso žąsis“ bus pirmas ir paskutinis tavo žaidimas teatrinėm kaukėm.

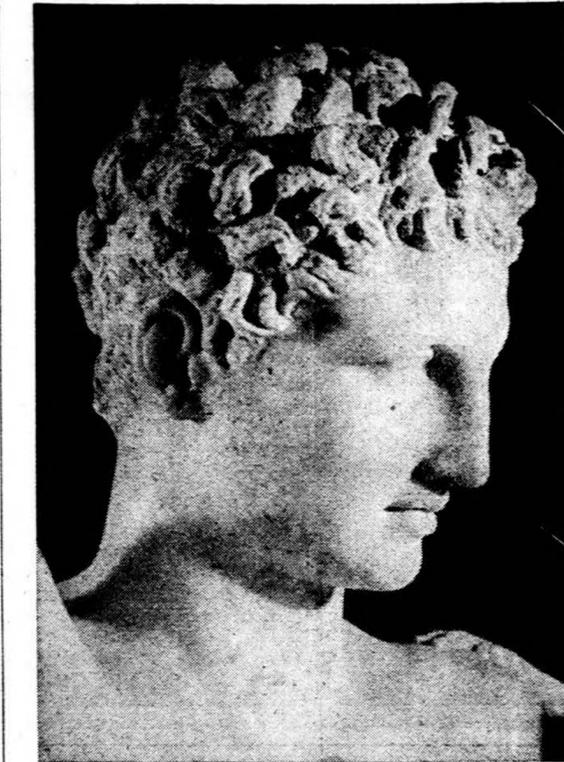
— Buvai tikras? Niekad nebūk „tikras“, Hermi. Nesaugu.

— Bet, panele, — imu karščiuotis, — juk pati andai sakei, kad ateityje pastoviai laikysies tetulės Prozos klostyto sijono. Būsi jai ištikima, nors ir kažkaip tavo viliotų poetinės plaštakės!

Proza, sakei, nepavyduliauja: ji leidžia tau romano ar apsakos kontekste ir lyriškai pačiuolbėti. Proza plačios širdies moteriškė — viską mielai priglaudžia, su-

Birutė Pūkelevičiūtė Marquette parke, Chicagoje. Nuotrauko Hermio

Hermio galva (detalė). Ši graikų skulptūros klasiko Praksitelio statula nu-kalta Olimpijoje apie 330 m. prieš Kristų.

talpina, įsūnija.

— Manai, kad drama nepri-glaudžia? Ji taipgi turi daug erdvės ir laiko. O lyros skambėjimą — dargi ypatingai mėgsta. Tik apsidairyk dramos sode. Pamaty-si, kad puikiausių vaisių jai at-nešė medžiai, kurie buvo iškiepy-ti poetinėm spurgom.

— Teisybė, teisybė! — sušun-ku. — Esu kažkur skaitęs, kad dramaturgas privalo sieloj būti poetu.

— Na, matai. Tik nešūkauk taip garsiai. Keli praėiviai net at-sisuko. Kalbėk oriai, kultūrin-gai — kaip pridera kultūrinio priedo korespondentui.

Atsiėsiu suolo atramon ir pa-žvelgiu aukštyn, į šermukšnio keketes.

— Ruduo, — sakau, — ateina klevu lapai. Ak, jau ateina-

— Nostalgiskas Hermis! — susidomi manim Birutė. — Nie-kad tavęs tokio nesu mačiusi. Kalbėk toliau, tu man pradėdi patikti.

Kaipgi! Pakalbėti apie save bū-tų smagu, bet ne iš to juk val-gau duoną:

— Gal kita syki, gerai. Šian-dien aš darau interview su ta-vim, o' ne tu su manim... Bet minčių, gerbiamoji, tikrai turiu puikių! Minčių, minčių — kaip šienol Nesigiriant, dievaži, šne-kant net labai santūriai: mano mintys būtų vertos atskiro leidi-nėlio. Tik reikia jas surašyti. Gal kartais sveikutė — turėtum no-ro?..

Tyla. Gana nejuokį tyla. Bet, kartą pradėjęs, nejuokį sustosiu pusiaukelėj?

— O gal pačiai būtų įdomi mano gyvenimo istorija? Nuosta-bi medžiaga romanui. Manychiau, kad jos užtektų trilogijai.

— Bičiuli, — sako Birutė, — tu esi šeštas žmogus, pasiūlęs man savo gyvenimą. Vienas tau-tietis žadėjo net „didelius pinigus“, jei aprašyčiau visa tai, kas jam nutiko... Ei, Hermi, nepa-tempk lūpos, girdi? Tikiuosi, kad tavęs neižėdžia... Klausyk: aš su savo pačios mintimis nesusido-rosiu iki amžiaus pabaigos. Nes ir mano galvoj — minčių, min-čių...

— Kaip šieno! — pralinksmė-jęs užbaigiu. — Suprantu. Tur būt, minčių spiečiai zyžia aplink kiekvieną žmogų, o rašyto-jas yra tas, kuris pajėgia jas iš-dėstyti juodu ant balto.

— Čia ne gais, — patikslina mane Birutė. — Jeigu rašytojui pavyksta savo mintis bent dali-nai išreikšti, tąsyk nejuočiom jis užgriebia ir tavo, ir mano, ir ano, pro mus pralėkusio dviratini-ko — minčių skeveldras. Mes visi esam vienas kito atšvai-tai. Dažnai, skaitydamas gero rašytojo knygą, žmogus stabteli ir nudžiunga: „Aš lygiai taip gal-voju! Aš lygiai taip jaučiu!“

KORSARAS IR VALTININKAS

Susikeliu koją ant kojos:

— Gerai. Pakalbėkim apie mintis, kurios apsprendė paskuti-nį tavo darbą. Gal tarp jų aš at-pažinsiu kokią nors savo minte-lę?...Tavo drama vadinasi „Pa-likimas“. Ar galėtum papasakoti apie jos genezė?

(Nukelta į 4 psl.)

Josif Brodsky

GRĮŠI Į TEVYNĘ...

Grįši į tėvynę. Na ir kas? Dairysies aplinkui, ar kam dar esi reikalingas, Su kuo tu dabar susidraugausi? Grįžęs nusipirk sau

Kokio nors saldaus vyno, žiūrėk pro langą ir po truputį galvok, visur tavo, vien tik tavo kaltė. Ir gerai. Ačiū. Garbė Dievui.

Kaip gera, kad nėra ko kaltinti, kaip gera, kad tu ne su kuo nesurištas, kaip gera, kad ligi mirties tave mylėti niekas neprivalo.

Kaip gera, kad niekad į tamsą jokia ranka tavęs nelydėjo, kaip gera pasauliui vienam eiti pėsčiam iš triukšmingos stoties.

Kaip gera, besukubant į tėvynę, pagauti save nenuobodžiuose žodžiuose ir staiga suprasti, kaip lėtai sicla rūpinasi naujom permainom.

EILERAŠTIS SU EPIGRAFU

„Tai, kas leidžiama Jupiteriui neleidžiama buliui“.

Kiekvienas prieš Dievą nuogas.

Nusukuręs nuogas

ir vargeta.

Kiekvienoje muzikoje Bachas,

Kiekviename mūsų Dievas.

Nes amžinybė — dievams.

Dulėjimas — bulių dalia...

Kas dieviška mum, taps

Dievų sutemom.

Ir reikia rizikuoti dangum,

Ir, gal būt, nelaiuku.

Dar ne kartą mus nukryžiuos,

O paskui pasakys: pakrūčimas.

Ir mes nuo žaidų staugtime.

Paskui alksime dovamų...

Kiekvienas turi savo šventovę.

Kiekvienas turi savo karstą.

Kvaihiok, vok, melskis!

Būk vienišas kaip pirštas!..

... Lyg buliams vytelė,

Dievams amžinas kryžius.

VEIKSMAŽODŽIAI

Mane supa tylūs veiksmožodžiai,

panašūs į svetimas galvas

veiksmožodžiai, kurti

svarbiausi veiksmožodžiai, tiesiog

veiksmožodžiai, be daiktavardžių, tiesiog

veiksmožodžiai.

Veiksmožodžiai, kurie gyvena rūsiuose, gimsta rūsiuose

po keliais aukštais visuotinio optimizmo.

Kiekvieną rytą jie eina į darbą, maišo skiedinį ir akmenis velka, bet, statydami miestą, stato ne miestą, o savo pačių vienatvės pastato paminklą.

Ir išeidami, kaip išeina į svetimą atmintį, ritmingai eidami nuo žodžio į žodį, visa's savo trimis laikais vieną kartą veiksmožodžiai įkopia į Golgotą.

Ir padangė virš jų kaip paukštė virš kapinių, ir, lyg stovint priešais uždaras duris, kažkas trinksi, kaldamas vinis į praeitį, į dabartį, į būsimą laiką.

Niekas neateis ir niekas nemutildys. Plaktuko stuksenimas Amžinu ritmu pavirs. Žemės hiperbolė guli po jais, kaip metaforų dangus plaukia virš jų!

PILIGRIMAI

Tada mano mintys iš toli, kur aš esu, ketina pradėti piligriminę kelionę pas tave.

Sekspyras

Pro arenas, šventoves, pro puošnias kapines, pro bažnyčias ir smukles, pro didelius turgus, pro tylumas ir niūrumas, pro Meką ir Romą, žydrios saulės deginami, per visą žemę keliauja piligrimai.

Jie luosi, kuproti, alkani, pusuogiai. Jų akys pilnos saulėleidžių, jų širdys pilnos aušrų. Už jų dainuoja dykumos, tvinksi žaibai, virš jų mirga žvaigždės, ir kimiai jiems spiegia paukščiai, kad pasaulis pasilikis košės buvęs.

Taip, pasilikis koks yra. Akinančiai snieginas. Ir abejotinais svelnus. Pasaulis pasilikis melagingas. Pasaulis pasilikis amžinas. Gal protu ir suvokiamas, bet vis vien begalinis. Tad nebus prasmės tikėti savimi ir Dievu. Ir tad belieka tik Iluzija ir Kelias. Ir žemėje išliks saulėleidžiai. Ir žemėje išliks aušros...

Kareiviai ją patręš. Poetai ją pagirs.

Išvertė P. GAUCYS

JOSIF BRODSKY, rusų naujosios kartos poetas gimęs 1940 m. Leningrade, žydų šeimoje. Išmokęs anglų, ispanų ir lenkų kalbas, vertimas pelnišis pragyvenimą. Savo eilėraščių spausdino rusų pogrindžio žurnale „Sintaksis“, taipgi jie plito mašinėle rašytose lapelais. 1964 m. jis buvo suimtas ir nuteistas 5 metams kaceito už „parazitavimą“. Jo teismo byla susilaukė Vakaruose dėmesio ir žymių asmenų užtarimo. Po pusantų metų jis buvo paleistas, o 1972 m. jam buvo leista išvykti į Vakarų. Dabartiniai metu jis gyvena JAV. Palaiko kontaktą ir su lietuviais, šį savaitgalį skaito savo kūrygą santariučių suvažiavimo literatūros vakare Sodus Farm, Michigane.

Brodskio pažūra į gyvenimą yra tragiškai ironiška ir atitinka jo paties likimą. Jo vaizduojami miestai ir kraštovaizdis yra smėliški. Brodskis nuolat kelia krikščionybės ir kultūros problemas. Jis kartu yra ir religinis poetas, tik ne bažnytinė prasme. P. G.

Dvidešimt keturios valandos

E. SPALIS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

— Juokauji, Stasy, — Vyda numojo ranka, grįždama prie savo darbo, manydama, kad tai tik laikinas vyro nukrypimas, savotiškas atsipalaidavimas. Bet vakariėnės metu jis vėl grįžo prie tos temos, minėdamas kai kuriuos skelbimus, svarstydamas gali-mybes, po truputėlį įtraukdamas ir ją į tas svajas. Bijodama rizikos, Vyda stūmė nuo savęs pagundą, kuri pradėjo vilioti ir ją. Atsistoti ant savo kojų, nepriklausyti nuo kitų, pagerinti gyvenimą. O tuo tarpu vyras neatlyžo. Jis tempė naujus laikraščius, iškirpinėjo, pabraukinėjo skelbimus, studijavo

ką tik nupirkta knygutę „Kas žinotina apie prekybą“. Bet kuo toliau abu gilinosi į šią šaką, tuo labiau aiškėjo, kad tam reikalingas žymiai didesnis kapitalas, negu kad jie galėtų sukrapštyti. Po kiek laiko Vyda apsi-žiūrėjo padariusi didžiulę klaidą, leisdamas save taip lengvabūdiškai įtraukti į šį nere-alų žygi. Ji padėjo vyrui užmesti studijas, jis palaidojo jas! Šie metai vėl nueis veltui!

Nusiminusi, desperacijos apimta, palik-dama eilę reikalų, patį prisėdo prie laikraš-čių, pasinėrė į skelbimus, abu skaičiavo tu-rimuis pinigais, siuntė laiškus. Porą kartų ir patys pavaziavo, apžiūrėjo porą krautuvių,

bet grįžo, nieko nepesė, visa tai buvo ne jų kišenei. Tačiau kartą jie gavo atsakymą, kuris iš karto patraukė dėmesį. Buvo siūloma nedidelė užkandinė su mažu buteliu greta. Laiškas ranka rašytas, taigi aptvarkytas ne sukto agento, mokančio pagražinti, bet sa-vininko. Viskas aiškiai, trumpai išdėstyta be profesinių žodžių, kurių dažnai jie negalėjo įkasti, kurie, nieko nepaaiškindami, tik nu-gąsdindavo. Kaina atrodė neišpūsta. Parduo-dama, pasenus savininkams. Užkandinė prie pašto, taupomosios kasos ir garažo. Žino-ma, jų kišenei kaina buvo gana didelė, bet nutarė tučtuojau nuvažiuoti, pažiūrėti. Jau kitą dieną sėdo į savo padėvėtą mašiną ir atsidūrė už šimto mylių greta didmiečio.

Laiškas melavo nedaug. Jau gerokai su-nykusį graikų pora rengėsi keltis kitur, ar-čiau savo vaikų. Pati užkandinė gan apleis-ta, nešvari, bet turinti kiek klientų. Vie-tovė — mažas dulkmis apneštas prekybi-nis centukas, pasimetęs tarp į tolį bėgan-čių gatvelių.

Seimininkai atrodė neturi ko slėpti. Jie

net pasiūlė Gurkams atvykti, padirbėti, pa-simokyti. Gurkai, apžiūrėję vietą, išėjo pasi-tarti. Jinai traukė juos ir baidė.

— Stasy, jei jie teisybę sako, mes už-dirbsime veik mažiau negu tavo vieno alga.

— Bet būsim patys šeimininkai, nestun-domi, nereikės trankytis iš namų. Kiek va-landų sutaupsime! Tai irgi pinigai. Be to, mes apvalysime vietą, pagerinsime ją, pri-trauksime daugiau ir geresnių klientų, dvi-gubai, trigubai uždirbsime.

Žmona buvo skeptiška dėl to dvigubo už-dirbimo, bet ir jos akys pastebėjo, kad ji-nai daug ką pagerintų, pakeistų, gražiau ir jaukiau padarytų. Jie neturėtų pražūti, ir patyrimo neturėdami.

— Butas, Stasy, negeresnis kaip mūsų, mažesnis.

— Tu mūro ir tamsos bijojai. Dabar langai į gatvę. Dienos šviesoje gyvenai ir saulė švies į akis.

— Bet triukšmas, Stasy, nuo pat anks-tyvo ryto ir taip per naktį. Dangų, žinoma, jau matysi, bet vaizdas nekoks. Priešais ap-

šepusi krautuvėlė ir popieriaus apnešti šal-gatviai.

— Prie triukšmo galima priprasti, o bu-tą viduje atnaujinsim, bus rūmai.

Gurkus buvo optimistas. Jei jie čia ir ne-uždirbsią daug, tai įgytą patyrimo, kuris bus pakopa į tolimesnes pastangas, progre-są. Šitą po metų pradavę, galėsią įsigyti pelningesnę. Žmona ginčijo, kad jų kapitalas neaugsiąs, bet mažėsiąs, be to, kaip su mo-kykla.

Vis svarstydami, išėjo paklausinėti žmo-nių, bet niekas nebuvo linkęs į kalbas. Paga-liau pamatė senuką, kuris dažė duris. Už-kalbintas tuojau atidarė burną. Iš jo pa-tyrė ir paskatinančių žinių. Mokykla už po-ros mylių, netoliese biskvitų fabrikėlis, kuris dažnai dirba ir naktimis, tada yra vietos ir moterims; o vyrams sunkiau, bet valandai kitai į dieną reikalingas dženitorius.

Šios žinios nulėmė. Blogiausiai atveju vienas ar kitas ar abu kartu galėsią padidinti pajamas. Jis dieną, o ji naktį. Jau pa-

(Nukelta į 4 psl.)

DVIDESIMT KETURIOS VALANDOS

Atkelta iš 3 pusl.

linkę į vietą, mėgino kiek nuderėti, bet nepavyko. Tiek telaimėjo, kad užkandinė savininkai žadėjo palaukti, kol Gurkai parduosią savo butą. Butas buvo ne jų — nuomavo, bet stengėsi laimėti laiko, norėdami paskolinti pinigų. Pakeliui namo svarstė visas galimybes. Didžiausia viltis buvo Vydos pusės, kuri ištaisė kiek tvirtiau.

Tą patį vakarą suredago jai laiška, išdėstė viską daug gražesniais spalvomis, būsimą pilną padidindami keturgubai.

Ejo dienos. Gurkus, grįždamas po darbo, įpuldavo, klausdamas naujienų, bet gimnaitė nesiskubino. Ir tik kai pradėjo blėsti viltis, žmona pasitiko jį džiaugsmingai, iškėlusį gimnaitės čeki.

— Gavai! — šūktelėjo vyras, supratęs jos gestą.

— Gavau. Gali važiuoti nors dabar.

Jei būtų arčiau, jis judėtų tuoj pat, tiek visa rūpejo. Pamiegojęs vos valandą kitą, kėlėsi anksti rytą ir, nenorėdamas parodyti graikams, kad jie reikalą turi ne su koku prasčiu, išsiblizgino, paspuosė, išvalė mašiną ir tik tada atsiveikino su žmona. Pasiėkęs vietą, kaip būsimasis šeimininkas dykai išgėrė arbatos, užkando ir su senų pora, sėdusią į savo mašiną, išdūmė į didmiestį. Ten tikėjosi užtrukti ilgai, bet apsiriko. Graikų reikalus jau ilgą laiką tvarkęs raštininkas priėmė juos čia pat, užpildė porą lapų, paėmė mažą užstatą, abi pusės pasirašė, ir tai diena užteko. Žadėjo vėl pakviesti, kai dokumentai bus paruošti.

Atsiveikinęs, Gurkus išėjo į gatvę, patikrino laikrodį. Buvo tik vienuoliktą valandą. Tingėjo be poilsio kartoti tas pačias mylias. Vyda telaukianti jo tik vakarą, didmiestyje jau seniai bebuvęs. Norėjosi pasižvalgyti, atspūsti, džiaugsmas plėstis krūtinę. Gi pradėdavo naują gyvenimo kelią, esą savininkas, nebepastumdė. Pasididžiavimas savimi pripildė jį visą. Pagaliau ištrūkęs iš fabriko! Be perstojo niūniuodamas kažkokią istrigusių melodiją, pavažiavo porą gatvių, pasisukinėjo ir sustojo už kažkoki kampo. Tas betikslis važinėjimas negalėjo patenkinti jo pakilusios nuotaikos. Vienam užsukti į kurį restoraną, išgerti ko stipresnio — nesinorėjo. Ilgėjosi kompanijos, troško kam pasigirti, paplepėti. Deja, neturėjo pažįstamų, nebent vieną! Šyptelėjo prie tos minties. Profesorė ponja Kraičienė. Įdomu kaip ji atrodo dabar. Kad bent iš tolo mesti akį į ją, į jos namus. Tai nesunku padaryti! Pajudėjo, pagalvojęs apie telefonų knygą. Netrukus jau žinojo ir adresą ir kryptį. Kurį laiką sėdėjo nesiryždamas, abejodamas. Pašėliškai traukė, bet kartu ir bijojo. Nugalėjo pagunda. Paziūrėjęs iš tolo ir dingusias. Geru keliu skrido, kiek jo mašina leido. Po kurio laiko išnėrė ramus, puošnus kvartalas, skęstas tarp medžių. Sumažino greitį ir, atidžiai dairdamasis, nusekė numerius. Turėtų būti jau čia pat. Rasos namai! Pravažiavo, nedrįsęs dirstelti į juos. Kiek pariedėjęs, padarė ratą ir stabtelėjo. Sekė iš tolo ir gilus ilgesys skverbėsi į širdį. Atgijo praeitis, rodos, tik vakar išsiskyrė. Kad nors vienas žvilgnis į ją, sekundė. Būtų nuodėmė nepasinaudoti proga. Ar ji pakitus? Išidrąsinęs įjungė mašiną ir šį kartą atsidūrė daug arčiau. Prisdengęs laikraščiu, stebėjo pastatą. Puikus, dviauškis su garažu dviem, trim mašinom. Namų užpakaly sodas, net iš čia matyti medžių viršūnės. Ji neįjuntanti, nežinanti, kad jis čia pat...

Kas buvo užmiršta, palaidota, vis labiau grįžo. Juto jos bučiuojamas lūpas, laukė pasirodant tartum savos nuosavybės, tartum turėtų teisę į ją...

Staiga atsivėrė namo durys, ir jis krūptelėjo kaip tas pačiuptas vagis. Ant slenksčio stovėjo vienasmarškis vyras su gyvatvėrėm karpyti žirkliemis. Jo rankovės buvo nerūpestingai atraitytos, plaukai užkritę ant kaktos. Mažas šuniukas, linksmi vampsėdamas, šokinėjo apie jo kojas. Gurkus įbėdė akis į vyrą. Kuo ilgiau žiūrėjo, tuo labiau taisėsi jo nuotaika. Šis chemikas mažesnio ūgio, matomas jau pilvukas, viršugalvėje auganti plikė, kai tuo tarpu jo plaukai dar tankūs, žvilga ir figura tartum to išėjusio iš karo mokyklos. Bet kur bet kada jis nurungytų tokį varžovą, kad tik pasitaikytų proga. Gal ir Rasa, ji prisimindama, galvoja, kad ir jis dabar panašus į šį ant slenksčio. Tai nustebtų pamačiusi! O gal užsukti, pasirodyti? Jis jau ne fabriko darbininkas. Jeigu jam seksis, kas žino, kas atsitiks po kelerių metų!

Kovojo su savimi, bet pagunda vis stiprėjo. Juto, kad neparodęs savęs, nepasotinęs smalsumo, nepamatęs Rasos, nerasiąs ramybės. Ir jis žmoniškai apsilvėkęs, mašina, kad ir nekokia, bet gražiai išvalyta. Giliai atsi-

kvėpė ir, padaręs ratą, sustojo prie Kraičių namo. Išlipęs atidarė vartelius ir pasuko pas karnantį. Tas nuleido žirkles, paėmė pamas šuniuką, kuris springo lodamas.

— Atsiprašau, ar būsite ponas Kraičis?

— Taip aš.

— Mano pavardė Gurgelevičius. Prekybos reikalai atvarė mane į šį miestą ir, netikėtai sužinojęs jūsų adresą, nutariau aplankyti. Gerai pažįstu ponį iš Lietuvos.

— Malonu susipažinti. — Kraičis ištiesė ranką, — deja, jina išvykusi, būsimi tik apie ketvirtą, bet užėkit į vidų, gal galėsit palaukti, žmona nusiųlytū nepasimačiusi.

Kviečiamas peržengė slenkstį ir atsidūrė kambaryje, kurio dvi sienos buvo padengtos knygomis. Ir toji atmosfera jam iš karto nepatiko. Jinai blaškė, silpnino pasitikėjimą savimi. Juto, kad toje rimtoje, sukaup-toje nuotaikoje bus sunku sukintis, reikės daugiau papasakoti, negu šiuo metu jis norėtų. Jam reikalingas triukšmas, restoranas, braviška nuotaika, kur viskas prabėgoms, juokais, kur rimtos problemos nediskutuojamos, atidedamos, kur daugiau gyvenama praeitimi, prisiminimais, o ne knisamasi į dabartį, kur žodžiai nedaug tepasako. Tad greit apsisprendė.

— Turiu reikalų mieste, bet prieš ketvirtą atvyksiu pas jus ir kviesiu į kurį geresnį miesto restoraną.

— Susimildamas, pone Gurgelevičiau, esu tikras, žmona nebus patenkinta tokia kombinacija, ji paruos vakariene čia pat. Matysit, ji gera šeimininkė.

— Neabejoju, kad ji tokia, bet po septynių turiu labai svarbų, lemtingą posėdį, į kurį negaliu pavėluoti. Būdamas vietoje, centre, būsiu rarus, tuo tarpu čia visą laiką teks dairytis į krodį ir trumpinti viešėjimo laiką. Į vakarą judėjimas pasunkėja.

— Gaila, bet man rodos, leisimė žmonai apsispręsti. Tikriausiai ji patenkins tamtos pageidavimą, nes savo draugams jina jau čia didelį sentimentą.

— Tai iki pasimatymo, — pasiskubino Gurkus, — apie ketvirtą būsiu, jei tik mano mašinėlė lauks. Užvakar savo sudaužiau, o toji žmona, nabagėlė, vos juda, o kitos ji vis neprisiręgia nusipirkti.

— Žvaliai išpūsk, mašina, pamojęs dingo iš stebinio akių.

Kaip Rasa pasijus, jį pamačius? Nustebė, nudžiugs? Reiks atvykti prieš ketvirtą, reiki užklupti nepasiruosia...

Pačiupinėjo barzdą. Būtinai pasikirpti, apsisukti. Kur juos nuvėžti, jei čia nieko nežino. Daug metų nebuvo ikišęs nosies į kurį restoraną. Pasisukinėjo kiek, bet gudrenis nepasidarė. Stabtelėjo nusipirkti laikraščio ir ta proga kiek pasiklausinėjo, bet nau-da buvo maža. Apsiskuto, pasidailino ir vėl patraukė Kraičių pusėn. Jau buvo gerokai po trijų, skubėjo kiek pajėgdamas.

Kaip Rasa atrodanti? Kažkur širdies kam putyje gimė ir augo noras matyti ją mažiau patrauklią vyro akiai, jaučiančią tą pasikeitimą...

Rasos dar nerado. Atsikvėpė palengvėjęs. Paliktas vienas kambaryje, nenurijimo vietoje, bet atsistojęs sekė gatvę pro langą. Netrukus atičiuože mašina. Gurkus įtempė akis. Rasa! Moteris neskubėdama pasuko takeliu į namus. Rijo ją akimis. Koks pasikeitimas! Elegantiška būtybė, pilna grakštumo, pilna traukos. Tada jo pažintoji tebuvo vaikas, piemenaitė prieš šią didybę. Ji atrodė daug aukštesnė, pridėtas svoris ryškino jos moteriškumą, kėlė žavesį. Retas vyras neatsisuktų ją sutikęs. Jei šią minutę jam kas pasiūlytų visą pasaulį, jis tiestų rankas tik į ją...

— Štai ir žmona atvažiavo, — pasigirdo balsas užpakalyje.

Gurkus pasisuko į šeimininką.

— Aš šių vietų gerai nepažįstu, vežkit į patį geriausią restoraną.

— Jūs valia, jei žmona sutiks.

Vyrai išėjo pasitikti. Zvilgtelėjusi, Rasa plačiai išplėtė akis, džiaugsmingai ištiesdama abi rankas. Gurkus priglaudė jas prie lūpų.

— Tai staigmena! — Nudžiugusi šūktelėjo moteris, — Na, prašom į vidų, tai svečias!

— Ir aš siūliau tą patį, — pritarė žmoni Kraičis, — bet jis neutinika, nori mės išvežti.

— Kodėl, kur?

— Mielą ponja, Rasa, teiskit vadinti senoviška. Turiu labai svarbų posėdį miesto centre ir negaliu pavėluoti. Jei liksiu čia, turėsiu tuojais išvykti. Jei būsiu vietoje, centre, galėsiu ilgiau pabūti su jumis. Neatimkit man to malonumo.

Moteris atidžiai žvilgtelėjo į jį ir lyg suabejojusi pagaliau linktelėjo galva.

— Gerai, eikit į mašiną, aš kiek pasipuošiu, ilgai netruksiu.

— Žmonai teks vienai važiuoti, o aš su jumis ir tai ne iš pavydo, bet turėjau mažą operaciją kojoje ir kurį laiką man uždrausta vairuoti, — pasiskubino Kraičis. (h.d.)

Šokėjų rikiuotės Penktojoje Lietuvos tautinių šokių šventėje Chicago amfiteatre š. m. rugsėjo mėn. 5 d.

Nuotrauka Jono Kuprio

BIRUTĖ IR HERMIS PARKE

Atkelta iš 3 pusl.

— Ji išdėjo iš poetinio grūdo.

Pernai, matai, aplinkybės taip susiklostė, kad aš diena dienos galvodavau apie mirtį. Tuo pačiu, aišku, ir apie gyvenimą. Tarsi bandydavau tas dvi jėgas kaip nors sugretinti. Dažnai man atrodavo, kad aš svaigulingai, iki ekstazės — myliu gyvenimą, kai tuo tarpu šešėliuose manęs laukia tikras mylimasis.

— Mirtis?

— Na, taip. Laukia. Netaria žodžio, nepriekaištuoja, nesistengia manęs nuo gyvenimo atpūsti — tik laukia. Apie tą "dvi-gubą meilę" ketinau parašyti kažką panašaus į baladę. Kartais man atėdavo mintis, kad gyvenimas yra nerealus reikalas. Lyg mes visi skrietumėm fantastišku laivu, kurio kapitonas yra auksnis korsaras — nudęgusiu veidu, atlapa krūtine, tigro akimis. "Ei, ei, jūreiviai, išstempkite visas bures!" šaukia jis mums. "Grobkit, grobkit! Aš jums žadu garbę, laimę, meilę, pasakiškus lobius. Visą ką jums žadu!" A, kaip mes skriejam per putojančias bangų viršūnes! Žemė?... Jos krantų mes niekad nesiekiam, mes nesam jos net matė! Tačiau toluoj atplaukiančio laivo laukia tylus vaitininkas. Tik jis gali mus perkelti į krantą, tik tada mes pažinsim žemę. Ir realybę.

— Štai, kaip. Baladė apie keistą laivą. Štai, kaip...

— Tolydžio man pamažu ėmė sviestis to laivo jūreivių veidai. Jutau, kad tolstu nuo gryna poetinės formos, kad artėju į daug konkretnesnius, sceninius pavaldus.

— Tylusis vaitininkas, — pakartojau. — Išėitų, kad savo dramoj rašai apie mirtį.

— Neįspėjai. Rašau apie beatodairiškai skriejantį laivą — apie gyvenimą. Korsaro ir vaitininko motyvai nuskamba tik pačioj "Palikimo" pabaigoj. Kitaip sakant, mintys ir vaizdai, kuriais ketinau savo planuojamą baladę pradėti, dramoj tapo paskutiniaisiais puslapiiais.

— Ar "Palikimo" veiksmas klostosi laive?

— Ne, Hermi, ne! Tu manęs nesupratai. Nebūk toks tiesioginis — "korsaro laivas" tėra poetinis palyginimas. Dramos veiksmas vyksta labai realiose aplinkybėse: Wisconsin valstijoje, dideljame Martyno Vaičio ūkyje. Veikia tik šeši asmenys. Trys moterys ir trys vyrai. Istorija prasideda lietingą Sekminių rytą ir baigiasi tą pačią naktį.

— Iš dramos pavadinimo spėjau, kad veiksmo ašis sukasi apie testamentą, apie turto padalinimą. Ar tai teisybė.

— Teisybė. Tik į bendrąjį "turto" inventorių, šalia materialinių gėrybių, turėtumėm įrikiuoti daugybę neregimų dalykų. Zmogus žmogui visados palieka žymiai daugiau, negu notaras istengia surašyti: savo svajones, troškimus, viltis, laimės vizijas. Tai ir būtų tikroji įpėdinystė.

— Koks yra bendras "Palikimo" pobūdis? Koks jo tonas, kokia spalva?

— Man būtų sunku atsakyti. Dar esu pernelyg arti kiekvienos

detalės ir negaliu į visumą pažvelgti iš tolo. Tikriausiai, bendrą charakterį "Palikimas" bus paveldėjęs iš savo užuomazgos, iš poetinio grūdo. Tai būtų logiška, ar ne?

APIE MIRTĮ IR BASLĮ

— Tu nustebai, Birute, — sakau po valandėlės, — kad aš šiandien esu nostalgiškas. Bet ir tu — man tarsi kitokia. Per visą mūsų pašnekesį net nebandoi kam nors replikuoti. Tau nebūdingas toks taikus nusiteikimas...

— Žinai, aš dar galėčiau į šį repor-

tažą įsprauti kelias eilutes — ar norėtum su kuo nors sukryžiuoti kardus?

— Kardus? — ima juoktis Birute. — Kaip tu pasakei, Hermi? Kardus?... Atrask man, bičiuli, bent vieną kardą, bent vieną šveitru kalaviją, ir aš tau padėkosiu. Nes tikrą, garbingą priešą vertinčiau nemažiau už gerą draugą. Juo net didžiuočiau. Rimtas priešas tave priverčia būti nuolatiname parengties stovyje, neleidžia tau apsamanoti: nežinai die-

(Nukelta į 5 pusl.)

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6½% to 7¾% PER ANNUM
IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With **\$1,500**

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,289.06 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$6,558.48 in 2½ years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,891.09 in 1½ years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$21,804.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote-Control

With **\$1,500**

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,695.54 in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to \$6,408.95 in 2½ years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to \$10,551.99 in 1½ years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to \$20,830.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS EARN INTEREST

*Funds must remain in this special program for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the item, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 8½% to 7¾% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

DES PLAINES OFFICE:
1065 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 297-0720

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

ALMIRA OFFICE:
344 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60647
TELEPHONE: 489-3113

MAIN OFFICE: 8245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

(Atkelta iš 4 pusl.)

nos nei valandos kada tau reikės su juo susiremti. Deja, priešų nebėliko...

— Nejaugi tu manai, kad visi tapo tau prielankūs?

— Toli gražu! Aš tik pasakiau, kad rimų priešų, deja, neturiu. O dėl kiekvieno, iš pakrūmės paleisto akmens — neverta net šarvais vilktis. Nesu bajorė, tačiau pastaruoju metu ėmiau suprasti bajoriško atsargumo klausimą prieš turnyrą: "Kokio, pone, esi herbo?" Kilmę reikia iš anksto žinoti. Idant per klaidą netektų kautis su būru ar plemeniu. Jei oponentas nesugeba varžytis ginklo, jei vietoj leties įstengia pakelti tik basį — turnyras taps komedija. Negana to: abi pusės privalo laikytis bent minimalios žaidimo etikos. Kadaise, daugelį asmenų pervertindama, neapsižiūrėjusi bakstelėjau ir į vieną — kitą būrą. Turiu pasakyti, kad buvo visiškai neverta. Svarbiausia — labai neįdomu. Prisiimčiau taisyklę kaimo žmonių pasakojimus: vilkai bėga nuo šunų ne todėl, kad jų bijotų, bet todėl, kad negali pakęsti jų lojimo. Loti nesunku. Tai gali kiekvienas. Gebėjimas įkasti — būtų jau kitas reikalas! Tiems, kurie geidžia kandžiotis, o net dantų neturi, vertėtų išdėti bent pakenčiamus protezus.

— Tai kaip bus, Birute Neseniai sakei, kad be turnyro apsimanosi?

— Žinau tą pavojų. Todėl bandau sau būti priešų. Vėdu su savim nuolatini, kasdienini dialoge. Niekas manęs niečiaun neįstengia kamantinėti, niekas nemokėtų manęs taip negailestingai analizuoti, kaip aš pati. Nes kas kitas galėtų žinoti visas mano "Achilo kulnis"? Tikėk manimi: literatūrinė sąžinė sąskaita yra skausmingas procesas. Pernešy "užsiplėšus", galima savę net sunaikinti. Bet kur kitur, sakyt, ieškoti išsigelbėjimo?

DAR KELI KLAUSIMAI

— Kokie tavo planai šiam rudeniui?

— Chicagoje dalyvausiu dviejose parengimuose. Rugpjūčio 12-tą knygos "Palikite tėviškes namus" pristatymą paskaitysiu kelis įvadu, kuriuos parašiau puikioms kun. Algimanto Kezio nuotraukoms. Tai tarsi "meditacijos", įtaigotos penkių laidotuvių giesmių, vaikstant po Šv. Kazimiero kapines. Vėliau, pirmojo šio sezono Jaunimo centro vakaronėje, kuri įvyks spalio 1-mą, kalbėsiu apie Oskarą V. Milašų ir paskaitysiu jo kūrybos ištraukų. Kadangi sekančiais mėtais minėsim Simtąsias Milašiaus gimimo metines, tikėtasi, kad literatūros mylėtojams bus įdomu arčiau pažinti poetą, apie kurį dažnas yra tik girdėjęs. Ačiū Dievui, turim tobulų Antano Vaičiūliūčio vertimų, kurie be nuostolio perteikia Milašiaus originalų grožį.

— Keliuoti, tikriausiai, tau jau nėra kur. Manau, nebėliko lietuviškų kolonijų, kur nebūvo suruoštas "Vakaras su Birute Pūkelevičiute", ar ne?

— Teisybė, turėjau progos aplankyti daug nausėdijų. Tačiau dar ir liko kelios įdomios vietos: spalio pabaigoj būsiu New Yorke, o lapkričio pabaigoj Toronte ir Hamiltone. Vėliau, jau žiemą manęs laukia labai maloni kelionė į Los Angeles.

— Tavo dramos šventė, tiesa? — Išpėjai, mielas drauge. O dabar daryk žadėtą nuotrauką! Man rodos, kad ten, prie vandens, bus tinkama vieta. Rami dekoracija, ilgesingas fotografas, o drauge ir mano — tiesiog neįtikėtinais taikus bei romus nusiteikimas... Taigi, visiškai harmonija. Eival!

POST SCRIPTUM

Tik namie ėmiau gailėtis: juk parke galėjau nusifotografuoti drauge su Birute! Tereikėjo susistabdyti kurį nors, taku prašlep-

Dante Gabriel Charles Rosetti Beata Beatrix (1872, detalė) Iš šiuo metu vykstančios "Art Nouveau" parodos Chicago Dailės institute

Kultūrinė kronika

APZVALGINĖ "ART NOUVEAU" PARODA CHICAGO DAILĖS INSTITUTE

Šiuo metu Chicago Dailės institute vyksta tam tikro europinio dailės laikotarpio paroda. Galima sakyti, ne vien tik dailės, bet ir viso ano laikotarpio gyvenimo būdo. "Art Nouveau" menu šiandien vadinama tam tikra meno apraška, išsiskleidusi labiausiai prancūziškai kalbančioje Europos dalyje tarp 1880 ir 1910 metų. Tačiau savo įtakomis "Art Nouveau" siekė ir kitus Europos kraštus ir net užjūrius. Tai reali objektu, tačiau simbolinės nuotaikos, grakščiu linijų ir plastiškų formų dailė, persunkusi ano meto kultūrinio kodo gyvenimo būdą ne tik salono sienų paveikluose, bet ir buitinius apyvokos daiktus, architektūroje ir kt.

Visa tai labai akivaizdžiai atsiskleidžia čia minimoje Chicago Dailės instituto parodoje, kurion eksponatai suvežti iš viso pasaulio galerijų ir privačių rinkinių, viso daugiau kaip 700 eksponatų. Chicagoje paroda tęsis iki spalio mėn. 31 d.

Idomu ir tai, jog kai kurie meno istorikai M. K. Ciurlionio taptyba bei grafika tam tikra dalimi būtų linijai priskirti prie "Art Nouveau", rasdami Ciurlionio kūryboje šiai sąvokai būdingų bruožų.

KANTATA APIE KATYNĄ

Izraelio kompozitorius Eddy Halpern sukūrė kantatą "Katynas". Šio kūrinio istorija tokia: 1969 m. Izraelyje buvo išleistas Tado Lipinskio-Lipšico eilėraščių rinkinys "Pavergti sparnai". Eilėraščių knyga pateko į rankas Arie Braunerio, lenkų literatūros

sintį pensininką — jis būtų mielai spustelėjęs mano "Nikono" mygtuką. Esu lėtos orientacijos — štai, kas mane žlugdė! Tačiau, tačiau... viską reziumuojant, diena buvo gera. Tiesa, nuotraukoje manęs truks: blizgėdamas spūsis tik vandens bangėles.

Bet kaip nustebęs godotinas redaktorius, pamatęs prierašą — "Nuotrauka Hermio"! Eiliniai reporteriai, kurių aplink jį knibždėte knibžda, nuo šiol negalės man prilygti: Hermis šiandien tapo ir "foto reporteriu"!

Ta mintimi džiugindamas savo širdį, gražiai išsivėlavu tris, ryta iškritusias, marškinių sagutes. Net neįsidūriau!

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENĖ

"FACE TO FACE", Ingmar Bergmano naujausias pastatymas, nors ir nėra jo vienas pačių geriausių filmų, tačiau vyriausia veikėja Liv Ullmann savo didinga vaidyba kilstelia "Veidą" ir pirmaeilis kūrinis ekrane.

Šis filmas, Bergmano ne tik pastatytas, bet ir parašytas bei surežisuotas, tikrai yra šių laikų filmo geniaus laimikis, kad jame savo peršviečiančiu veideliu gabioji aktorė Liv Ullmann išgauna jaunos moters, kovojančios su protiniu pamišimu, tragediją.

Skaitėme spaudoje, kad šis genialusis švedas pats pergyveno nervinį sukrėtimą, kai jis buvo apkaltintas savo tėvyneje, jog norėš apskuti ar išsikukti nuo mokesčių mokesčių. Kaltinimai buvo kaidingi. Jis liko išteisintas, bet — užsiritęs už neteisybę, apledo savo šalį. Gal ir tai buvo akstinu šiam filmui...

Tačiau be Liv Ullmann, aktorės su tokiu stipriu sielos intensyvumu, su nepaprastu išmaningumu ir vidiniu grožiu šviečiančiu veidu, nesuprastame moters, grimstančios į pamišimą, baisy dvasinį pergyvenimą.

Filmo tema — nusižudymas, režisieriaus labiausiai apėstas "arkliukas". Filmas — gerokai sujautkas, tai pakrikęs ir kartais išsekęs naujas traktavimas tos mums svetimos, o Švedijoje taip populiarios — kasdieninės temos.

Filmas sunkus, sukrečiantis, Stebinti heroje, užmirštama, kad ji vaidina ir pergyvenama su ja

namuose, neišėdamos į lauką. Viena pusė naudojosi paprasta fluorescencine šviesa, kitiems buvo naudojamos lempos su ultravioletiniais spinduliais, sudarant šviesą, panašią į saulės. Ši dirbtinė saulės šviesa padarė, kad ta grupė jautėsi geriau ir jų organizmas geriau sunaudojo kalcijų. Tie tyrimai parodė saulės šviesos svarbą organizmui.

With Liberty & Justice

Amerikiečių premijuota PAULIAUS LEONO knyga, kurioje atvirai ir drąsiai nagrinėja šio krašto negeroves bei pavytus ir tiesias kelius į saugų visų gerbūvį. Knyga gaunama ir Drauge. Kaina kietais viršeliais \$5,95, minkštais — \$3,95.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS. Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas 5610 S. Palaski Rd., Chicago Phone — 581-4111

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING PLACE

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

7 3/4% Mokamas už 6 m. certifikatus. Minimum \$1.000 6 1/2% Mokama už 1 m. certifikatus. Minimum \$1.000 5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIBUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

ekrane tokias psichines gelmes, kokių ji neperdavė per visą dešimtmetį nuo savo debiuto Bergmano filme "Persona".

Ji yra jauna Balzako amžiaus moteris, psichiatrė dr. Jenny Isaksson, lakios vaizduotės ir sveiko proto, linksmos nuotaikos, tačiau visokias neišikū demonišias veikia po ta ramia išvaizda. Ji rūpinasi savo pacientais, jų gerbūviu. Jos vyras išvykęs į JAV-es (Chicago), į savo profesijos konferenciją. Ją užaugino seneliai, kurie atrodė jai momentais šaltoki ir neatjauciantieji jos. Maža neteko abiejų tėvų automobilio katastrofoje. Aplankydama savo senelius, sutinka žiaurais žvilgsnio, su viena išspordinta akimi moterį (ar ne mirties apraiška?).

Atrodo, lyg ir pats Bergman čia pameta šaltą kontrolę. Dabar jis maitina žiūrovus visa virtine fantazijų, baisy sapnų ir prisiimanymų, su įvairiais simboliškais, o mes turime įsivaizduoti, kad tas scenos tai yra dalis sunkaus bagažo, mūsų herojės velkamo pasamonėje.

Čia ir yra Bergmano silpnė bė sapnams ir fantazijoms. Tačiau šiame filme jis leidžia net per daug joms dominuoti. Visa laimė, kad Ullmann taip sugriebia žiūrovą savo nežmoniškai stipria vaidyba, jog užhipnotizuotas sėdi ta charakterį ekrane ir užkerėtai pergyveni stiprios pro-

LIETUVIS DAŽYTOJAS 4612 S. Paulina St. (Town of Lake)

Dauguma namų ir lauko ir vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 9 iki 4 val. vak. Šeštadienį YA 7-9167

STASYS ŠAKINIS

festivalis moters palaipsnini kritimą į dvasinį subyrėjimą. Ullman šiame filme — daugiaveidė aktorė. Ji vienokia su savo seneliais (močiute — Aino Taube — Henrikson, o senelis — tas didingas senas švedų aktorius Gunnar Bjornstrand), kitokia graudžioje draugystėje su kolega gydytoju prof. Tomu Jacobu (Erland Josephson), o sacenoje su dukrele (vėl Bergmano dukrelė vaidina), atrodo, jai širdis sprogs.

Ir šis charakteris mėgna nusižudyti. Labai ramiai, labai paprastai, net apatiškai. Mums paribiami keli nujautimai — kodėl? Tačiau jai nepasidėka. Ir žiūrovas užtikrintai mato, kodėl ji vėl nemėgins žudyti. O jos išsikapstymas iš nervinio sukrėti-

mo ir sveiko protavimo siekimas, jos pačios palaipsnini savęs analizuojimas yra tikras virtuoziškas. Jai duota pagrindinė tema — inteligentiška protinga profesionalė moteris turi sukrečiančiai staigų nervinį suirimą, o tada suranda jėgų pasitaisyti ir grįžti į normalų gyvenimą — ji išneša su skaisčiom spalvom aukštai iškeltą, lyg vėliavą, sukurdamą pilnutinį asmenį. Bergman atstūmė Freudo idėjas į šalį, taigi savo nuosavas, lyg šūvius į orą, priežastis nepaleido, bet, būdamas tikrai nuostabiai gabus režisierius, davė laisvas rankas savo geriausiai žvaigždei pasireikšti. Ir Liv Ullmann suspindėjo tūkstantinėm spalvom. Sven Nykvist nuostabų filmavimą girti — būty vėl kelintas kartojimas. Jis techniškai puikiai tai atliko.

Vien tik suaugusiems ir tai su rezervais.

THE BALTIC NATIONS

Prof. dr. BRONIO J. KASLO naujas anglų kalboje veikalas, kurį sudaro trys dalys. Pirmoji pateikia Baltijos Valstybių istoriją bei politinę struktūrą, antroji — saugumo siekius sritinėje integracijoje, trečioji — II D. karo įtakos analizę tautiniu ir tarptautiniu požiūriu. Veikalas gražiai iliustruotas ir tinka bet kokiai progai amerikiečiams įteikti kaip dovaną. Kaina \$12.00. 320 pusl. Užsakyti paštu.

DRAUGAS, 4545 West 63rd Street Chicago, Ill. 60629 Illinois gyventojai prideda 60c mokesčių ir persiuntimo išlaidas.

A. TVERAS 2646 W. 69th Street — Tel. EE 7-1941 Pardavimas ir balsymas LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBĖS

MARQUETTE PHOTO SUPPLY REIKIMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS 3314 West 63rd Street Tel. Prospect 6-8998 Chicago, Illinois 60629

A. TVERAS 2646 W. 69th Street — Tel. EE 7-1941 Pardavimas ir balsymas LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBĖS

LINKSMOS DAINOS IR ŠOKIAI

Šios plokštelės dar daug kam yra nežinomos: Nr. 849 LINKSMIEJI BROLIAI — juoko iki ašarų. Išplėdė Jurgis Petrauskas ir Viktoras Dineika. Kaina \$6.00. Turinys sekančias:

- I pusė plokštelės 1. Vilkelis — lietuviškas valsas 2. Mūsų mano — lėtas fokstrotas 3. 1-2-3 bir — kupletai 4. Polka jovolas 5. Patarimai šūkininkams 6. Aitvarų polka
- II pusė plokštelės 1. Studentiški džingulikai 2. Seniau ir dabar — kupletai 3. Miss Lietuva 4. Vedybų stebuklas 5. Amerikos lietuvių priėmimas 6. Kumpiškiuose nuovadoje

- LO Rinkinys Lietuvių ir kitų įvairių šokių su dainomis. Įdainavo A. Sabaniauskas
- I pusė plokštelės 1. Spandos baliaus valsas 2. Suteimų daina — tango 3. Tu tik tu — anglų valsas 4. Rudens pasaka — lėtas fokstrotas 5. Nutilk, motule — tango 6. Tai nebūvo meilė — tango
- II pusė plokštelės 1. Rytiečių meilė — fokstrotas 2. Nakties serenada — tango 3. Alytė — tango 4. Veltui prašysiu — tango 5. Kanarų fokstrotas 6. Ar atsimsi, atsiminsi — anglų valsas

Kaina \$6.00

- Ivairių šokių rinkinys. Įdainavo A. Sabaniauskas
- I pusė plokštelės 1. Rose-Marie — lėtas fokstrotas 2. Pasakykite, mergele — tango 3. Sunku gyventi — valsas 4. Pasaka — tango 5. Varpų daina — tango 6. Mano svajonė — valsas
- II pusė plokštelės 1. Neliūdėk, motule — tango 2. Kai smuiku groji — tango 3. Siuntė motinėle — anglų valsas 4. Marių Marytė — anglų valsas 5. Senjorita — linksmas valsas 6. Saulėta diena — sentiment. valsas

- Šokių rinkinys Nr. 19, kurie primins Lietuvą, Palangą ir kitką. Įdainavo D. Dolskis
- I pusė plokštelės 1. Čigonės akis — fokstrotas 2. Leisk man — fokstrotas 3. Karališkas vaizdelis — fokstrotas 4. Palangos jūroje muskendo mano meilė 5. Su armonika į Braziliją — lengva muz.
- II pusė plokštelės 1. Onyte, einam su manim pašokti 2. Lietuvaite — lengvas fokstrotas 3. Sudiev, sudiev — liūdnas fokstrotas 4. Aš myliu tave — sentimentalus fokstrotas 5. Gegužinė — smagi polkutė

Kaina \$6.00 DRAUGAS 4545 West 63rd Street Chicago, Illinois 60629

Užsakant pridėti 50 centų už kiekvieną plokštelę persiuntimui Illinoisaus gyv. moka 5% mokesčių Užsakymams į Kanadą reikia pridėti po \$1.75 pašto išlaidoms Užsakymų į užsienį (išskyrus Kanadą) nesuniudama dėl sudėtingo pavojaus.

